

Mustaqil O'rganish Metodikasining Afzallik Va Kamchiliklari

Umaraliyeva Madinaxon Mamasodiq qizi

Farg'ona davlat universiteti Xorijiy til va adabiyoti fakulteti ingliz tili va adabiyoti yo'nalishi

Qo'chqorova Zulfizar

Ilmiy rahbar

Annotatsiya: Ushbu maqolada mustaqil o'rganishning ijobiy va salbiy tomonlari yuzasidan tahlil olib boriladi. Har bir jihatga ahamiyat bergan holda muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Tehnika rivoji, mustaqil fikrlash, sekinroq rivojlanish (ustoz tomonidan tushuntirishga nisbatan), qulaylik tomonlari, raqobat, o'z-o'zini baxolash.

Yaqin yillar mobaynida har sohada mustaqil o'ranish ustozsiz ta'lim olish tushunchasi ancha rivojlanib bordi. Ayniqsa, bu tushuncha til o'rganish ma'lum bir fanni o'zlashtirish borasida o'zining yaqqol ifodasini topdi. Ushbu maola orqali men asosan ilm sohasida mustaqil o'qishning afzallik va kamchiliklarini yoritib beraman. Birinchi navbatta bu fenomenonning asosiy sababi texnika va texnologiya rivoji bo'lib borayotganini bilishimiz ham zarurdir. Asosiy rivojlanish shundaki mustaqil o'rganuvchida o'ziga bo'lgan ishonch tuyg'usi bo'ladi. U ustozga bog'lanib qolmaydi va o'zi harakat qiladi. Bundan tashqari mehnat bilan o'zimiz yaxshi harakat bilan erishgan narsamiz ko'proq yodda qoladi. Ustozsiz ilm olish jarayonida bizda ko'proq imkoniyat bo'ladi aynan ko'proq mashqlar bajarish va qo'shimcha materiallar orqali ilmlarni o'zlashtirib borishga. O'quvchining o'xiga yo'naltirilgan ta'lim – bu o'quvchilarning ishtiroki, faolligi va o'quv jarayoniga egalik qilishiga urg'u beradigan o'qitish usulidir. Bu o'quvchining qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda ta'limga yondashuvdir. Talabalarga asoslangan ta'lim muhitida o'qituvchi yo'l-yo'riq bo'lib xizmat qiladi, o'quvchilarga kuchli, zaif tomonlarini va o'quv maqsadlarini aniqlashga yordam beradi. Talabaga yo'naltirilgan o'qitish an'anaviy ta'lim modellaridan farq qiladi, bu modellarda ko'pincha o'qituvchining bilim va ko'nikmalariga ustunlik beriladi. An'anaviy sinfda o'qituvchi o'quvchilarning muvaffaqiyatini o'lchash uchun ma'ruzalar va baholar o'qib, ekspert bo'lib xizmat qiladi. Bundan farqli o'laroq, o'quvchiga yo'naltirilgan ta'lim talabani o'z ta'limiga egalik qilish qobiliyatini birinchi o'ringa qo'yadi, faollik va motivatsiyani rag'batlantirish uchun turli strategiyalardan foydalanadi. Talabaga yo'naltirilgan ta'lim bir qancha asosiy xususiyatlar bilan tavsiflanadi. Birinchidan, u o'qituvchiga emas, balki o'quvchiga qaratilgan. O'qituvchining vazifasi talabani o'rganishini talab qilishdan ko'ra, uni osonlashtirish va qo'llab-quvvatlashdir. Ikkinchidan, bu interaktiv bo'lib, o'quvchilar mazmunli munozaralar va tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilishga undaydigan tadbirlarda ishtirok etadilar. Uchinchidan, u moslashuvchan, har bir talabani ehtiyojlari, qobiliyati va qiziqishlariga moslashadi. Nihoyat, u o'z-o'zini boshqarishni rag'batlantiradi, bu yerda talabalar o'z ta'lim jarayoniga egalik qilishga da'vat etiladi. Amaliyotda o'quvchiga yo'naltirilgan ta'limning bir qancha misollari mavjud. Loyihaga asoslangan ta'lim ana shunday misollardan biridir. Loyihaga asoslangan ta'limda o'quvchilarga haqiqiy muammo yoki muammo taqdim etiladi va ular birgalikda hal qilishadi. Ushbu yondashuv hamkorlik va tanqidiy fikrlashni rag'batlantiradi, chunki talabalar o'quv jarayoniga egalik qilishadi. Yana bir misol, so'rovga asoslangan ta'lim. So'rovga asoslangan ta'limda o'quvchilar savol berishga, tekshirishga va tadqiq qilishga da'vat etiladi. Bu yondashuv qiziquvchanlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi, chunki o'quvchilar o'z ta'lim jarayonida faol ishtirok etadilar. Talabaga yo'naltirilgan ta'limning asosiy afzalliklaridan biri bu motivatsiya va faollikni oshirishdir. O'quvchilar o'quv jarayonida faol

ishtirok etsalar, ularda o'quv materialiga qiziqish va qiziqish kuchayadi. Talabaga yo'naltirilgan ta'lim talabalarni o'z bilimlariga egalik qilishga undaydi, bu esa motivatsiya va faollikni oshirishga olib keladi. Shaxsiylashtirilgan ta'lim va individuallashtirilgan ta'lim

Talabaga yo'naltirilgan ta'lim shaxsiylashtirilgan ta'lim va individual ta'lim olish imkonini beradi. O'qituvchilar har bir talabaning ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini tushunish uchun vaqt ajratsa, ular o'quvchilarning kuchli va qiyinchiliklariga mos keladigan shaxsiylashtirilgan o'quv rejalarini tuzishlari mumkin. Bunday yondashuv talabalar muvaffaqiyatini oshirishga olib kelishi mumkin.

Oliy akademik yutuqlar

Talabalarga yo'naltirilgan ta'lim yuqori akademik yutuqlar bilan bog'liq. Talabalar o'quv jarayoniga faol qatnasha, ular ma'lumotni eslab qolishlari va uni yangi vaziyatlarda qo'llashlari mumkin. Bundan tashqari, shaxsiylashtirilgan o'quv rejalar talabalarga o'quv maqsadlariga yanada samarali erishishga yordam beradi. Saqlash va uzoq muddatli o'rganishni oshirish Talabaga yo'naltirilgan ta'lim axborotni uzoq muddatli saqlashni rag'batlantiradi. Talabalar o'z bilimlariga egalik qilishsa, ular dars tugaganidan keyin ham materialni eslab qolish ehtimoli ko'proq bo'ladi. Bundan tashqari, talabaga yo'naltirilgan ta'lim yodlashdan ko'ra ko'nikmalarga urg'u beradi, bu esa materialni chuqurroq tushunishga olib keladi. Talabalarga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish strategiyalari Talabalarga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish uchun o'qituvchilar foydalanishi mumkin bo'lgan bir qancha strategiyalar mavjud. Talabaga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirishning usullaridan biri tanlov va avtonomiyani ta'minlashdir. Talabalarga nimani o'rganishi va uni qanday o'rganishini tanlash imkoniyatini berish faollik va motivatsiyani oshirishi mumkin.

Hamkorlik va guruh ishini osonlashtirish Talabalarga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirishning yana bir yo'li hamkorlik va guruh ishlarini osonlashtirishdir. Guruh ishi talabalarni muammolarni hal qilish va loyihalarni bajarish uchun birgalikda ishlashga undaydi, hamkorlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradi. Mulohaza yuritish va o'z-o'zini baholashni rag'batlantirish talabalarga o'z bilimlarini egallashga yordam beradi. Talabalar o'z bilimlari haqida fikr yuritganda, ular yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalarni aniqlashlari va ushbu sohalarni hal qilish uchun strategiyalarni ishlab chiqishlari mumkin. O'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun texnologiyadan foydalanish Texnologiya talabalarga yo'naltirilgan ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun ajoyib vosita bo'lishi mumkin. Masalan, o'qituvchilar har bir talaba uchun shaxsiy ta'lim tajribasini taqdim etish uchun onlayn resurslar va platformalardan foydalanishlari mumkin. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, o'quvchiga yo'naltirilgan ta'lim - bu o'qituvchining bilim va ko'nikmalarini birinchi o'ringa qo'yadigan an'anaviy ta'lim modellaridan voz kechishdir. Talabaga yo'naltirilgan ta'lim motivatsiya va faollikni oshirish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini oshirish, hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini yaxshilash, shaxsiylashtirilgan ta'lim va individuallashtirilgan ta'lim, yuqori akademik yutuqlar, o'zlashtirish va uzoq muddatli o'rganish kabi bir qator afzalliklarni taqdim etadi. Talabalarga yo'naltirilgan ta'limda qiyinchiliklar va cheklovlar mavjud bo'lsa-da, bu XXI asrda talabalarni muvaffaqiyatga tayyorlay oladigan ta'limning muhim yondashuvidir.

REFERENCES

1. Rasulova A. The studing barrier connection in the world linguistics.
2. Schematic journal of Education, Vol-7-Issue Q2-2022, DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.6467319>, P 38-42
3. Robinson JD, Persky AM. Developing Self-Directed Learners.
4. Am J Pharm Educ. 2020 Mar;84(3):847512. doi: 10.5688/ajpe847512. 6) PMID: 32313284; PMCID: PMC7159015.